

การพัฒนาการเรียนรู้ที่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชน ในจังหวัดชัยภูมิ*

ดวงชนก ลันดา¹ จริญญาเกียรติ กุลสอน²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ที่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชน ในจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชน ในจังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในจังหวัดชัยภูมิ ปีงบประมาณ 2558 รวมจำนวน 105 คน และนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมจำนวน 105 คน เครื่องมือวิจัยแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS และแบบสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ปกครองของนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยในเรื่องนี้

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเรียนรู้ที่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชน ในจังหวัดชัยภูมิด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาปัจจัยด้านกระบวนการปฏิบัติ และปัจจัยพื้นฐานทางสภาวะแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนแนวทางในการจัดการศึกษานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ พบว่าปัจจัยสนับสนุนการศึกษาควรประกอบด้วยปัจจัยผู้นำและคนในชุมชน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและการได้รับการสนับสนุน ปัจจัยด้านคุณสมบัติและความสามารถของครู ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ปัจจัยด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ปัจจัยด้านโครงสร้างการบริหารและการสร้างเครือข่าย เป็นต้น

คำสำคัญ: การพัฒนาการเรียนรู้, นักเรียน, ครอบครัวและชุมชน

* บทความวิจัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

¹ รองผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ, E-mail: chantira2555@hotmail.co.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Learning Development of the Special Needs Students by means of Family and Community in Chaiyabhum Province *

Daungchanok Landa¹ Jaroonkiat Kunsorn²

Abstract

The objectives of this research were to study learning development of the special needs students by means of family and community in Chaiyabhum Province and to study a way of educational management for those students by means of family and community in Chaiyabhum Province. The population was 105 parents and 105 special needs students in the fiscal year 2015. The research instruments were divided into 2 parts: questionnaire concerning the general biography and opinions on the operation of leaning development of the special needs students by means of family and community and five-rating scale questionnaire with the total reliability at 0.96 asking about learning development outcomes from the operation of leaning development of the special needs students by means of family and community. The analyzing of data was computed by the SPSS program and structured interview data was a guideline to be administered the in-depth interview. The key informants of interview were parents' special needs for this research.

The findings of this research were investigated that the special needs students' learning development by means of family and community in Chiyaphum province were at the highest level in terms of outcome, following by the processing aspect and environment basis aspect respectively. The way of educational management for those students by means of family and community in Chaiyabhum province was revealed that educational supporting factors should consist of leaders and villagers in their community, parents' factors and supporting budget, factors from teachers and their ability, factors from place and durable articles, factors from learning resources and facilitates, factors from administrative structure and network etc.

Keywords: Learning development, Student, Family and community

* Research Article from Mahamakut Buddhist University

¹ Deputy Director, Chaiyaphum Special Education Center, E-mail: chantira2555@hotmail.co.th

² Lecturer, Educational Administration, Mahamakut Buddhist University

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยมุ่งเน้นการสร้างความสะดวกภาคทางการศึกษา และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พุทธศักราช 2550 – 2554 ที่กำหนดให้คนพิการ จะต้องได้รับการคุ้มครองทางสิทธิ มีคุณภาพชีวิตที่ดีเต็มศักยภาพ มีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และ ความสะดวก และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิ ทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อม ทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และเลือก บริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบ และรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคล และความจำเป็นพิเศษของบุคคล โดยได้รับการศึกษา ที่มีมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบ ทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละประเภท (สำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ, 2551, น. 3)

ดังนั้น ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือผู้ด้อยโอกาสควรได้รับความสะดวกภาคทางการศึกษา เพื่อพัฒนาฐานชีวิตให้สูงขึ้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมคนปกติ การพัฒนาการเรียนรู้จึงเป็นการ สร้างโอกาสให้กับเด็กพิการ หรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีการพัฒนาตามศักยภาพ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ เนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจาก องค์กรท้องถิ่น ชุมชนและผู้ปกครองในการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะทางร่างกายของนักเรียน ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่อยู่ในปกครองของตน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2551, น. 3) ผู้ปกครองจึงควรได้รับการฝึกทักษะ การพัฒนาประสบการณ์และสร้างเสริมเรียนรู้สิ่งจำเป็นที่ควรได้รับ จากการศึกษาให้มีความรู้ความชำนาญ ในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางร่างกายหรือลักษณะของความพิการ ให้มีการพัฒนากระบวนการที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง ร่างกาย สมอง ตลอดจนการรับรู้ระหว่างตากับประสาทตา ส่งผ่านไปยังสมองจนถึงการยอมรับ จึงแปล ความจากสิ่งที่รับรู้มันเพื่อจะได้สะสมประสบการณ์ก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต จึงเป็นหัวใจสำคัญ ในการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนจะมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ได้ดีเพียงใด หรือได้สำเร็จผลมากน้อย เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการฝึก การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้ปกครอง Gordon, Clarice Barrett. (1998) สิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องตระหนัก คือการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้าน สังคม อารมณ์ และความก้าวหน้าทางพัฒนาการของนักเรียน และครอบครัวให้ดีขึ้น ถือเป็นความจำเป็น ขั้นพื้นฐานที่จะทำให้อครอบครัว และชุมชนเข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีส่วนร่วม ในขณะที่เกี่ยวกับครูก็จำเป็นจะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง

แม้ว่าเด็กพิการจะได้โอกาสรับความเสมอภาคทางการศึกษา ในรูปแบบการศึกษานอกระบบ และตามอรรถาธิบายจากศูนย์การศึกษาพิเศษที่จัดให้มาแล้วระยะหนึ่ง แต่ก็ยังมีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับการศึกษาตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ด้วยสาเหตุหลายประการ สาเหตุประการแรก นักเรียนมาจากครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกันทางสังคม และผู้ปกครองระดับความสามารถในการเลี้ยงดูนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแตกต่างกัน นักเรียนบางคนอาจมีปัญหาทางครอบครัว ไม่ได้ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ในทางตรงข้ามก็มีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อีกจำนวนหนึ่งที่บิดามารดาและผู้ปกครองเอาใจใส่มาก เมื่อมาอยู่ห้องเรียนเดียวกัน ระดับความสามารถจึงต้องแตกต่างกัน สาเหตุประการที่สองสภาวะครอบครัวมีฐานะยากจน ภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวก สภาพความพิการรุนแรง มีความยากลำบากในการเดินทาง มีค่าใช้จ่ายสูง ส่งผลให้เด็กต้องพักที่บ้านตลอดเวลา สาเหตุประการที่สามศูนย์การศึกษาพิเศษ มีข้อจำกัดด้านขาดบุคลากร งบประมาณ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ไม่เพียงพอ การเดินทางที่ยากลำบากตามฤดูกาลและอื่นๆ จึงส่งผลให้เด็กพิการบางส่วนไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้มีความพิการรุนแรงเพิ่มขึ้น สาเหตุประการสุดท้ายครูมีทักษะไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิการ เนื่องจากลักษณะความบกพร่องทางร่างกายของเด็กแตกต่างกัน ส่งผลให้ครูดูแลไม่ทั่วถึง การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิการ ไม่ว่าจะจัดในลักษณะกิจกรรมการเล่น หรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิต โดยกิจกรรมนานาประการ ให้เหมาะสมกับความพร้อมทางด้านร่างกาย

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ มีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีลักษณะความบกพร่องทางร่างกายทุกประเภท จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชน ในปีงบประมาณ 2558 โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ไม่ได้โอกาสรับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ได้มีโอกาสรับการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้จากผู้ปกครองที่เป็นผู้ใกล้ชิดให้สามารถ จัดการศึกษาร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษให้ตรงตามความต้องการจำเป็น ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของนักเรียนแต่ละคน และได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีกระบวนการจัดอบรม ทดสอบความรู้และการวัดผล ประเมินผลด้วยระบบการนิเทศ ติดตาม ด้วยกระบวนการตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้อง จากครู หรือผู้เชี่ยวชาญ ในทุกหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวและชุมชนจึงถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ และมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

โดยจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ในการคัดกรองเด็กที่บกพร่อง โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่งบุคลากรที่มีประสบการณ์ไปให้คำปรึกษาการเลี้ยงดู และแนวให้ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดู และแนวทางในการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือเด็กพิการ จึงมีความประสงค์ศึกษาวิจัย “การพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ” โดยผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายนำไปสู่การวางแผน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดชัยภูมิ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนใน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ประชากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เข้าร่วมโครงการในปีงบประมาณ 2558 รวมจำนวน 105 คน 2) นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เข้าร่วมโครงการปีงบประมาณ 2558 รวมจำนวน 105 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ตัวแปรปัจจัยการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชน ในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อม ปัจจัยด้านกระบวนการปฏิบัติ และปัจจัยด้านผลผลิต

ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดชัยภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีส่งต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด ที่เป็นข้อเสนอแนะทั่วไป

2. แบบสัมภาษณ์

เป็นชุดคำถามที่ผู้สัมภาษณ์ใช้ถามและบันทึกคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยตรง ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยเรื่องนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะเป็น สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ที่ประกอบไปด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Average) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยความถี่และร้อยละ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ที่เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และจะนำค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ของแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรม SPSS

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาจากแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ โดยเน้นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมด มาออกแบบ (Design) วิธีการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 40.00 และรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 41.00 รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 18.10 สาเหตุเด็กพิการ ตั้งแต่กำเนิด คิดเป็นคิดเป็นร้อยละ 78.10 และพิการหลังกำเนิด คิดเป็นร้อยละ 21.90 ตามลำดับ

ผลการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของการดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็น

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบด้านความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน มีความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ผู้ปกครองไม่สะดวกในการ รับ-ส่งนักเรียนไปเรียนร่วมคนอื่นที่ศูนย์การศึกษาพิเศษหรือสถานศึกษาที่จัดให้ได้ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ ผู้ปกครองสามารถร่วมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หากได้รับคำแนะนำ องค์ประกอบด้านความเป็นไปได้ของการพัฒนาการเรียนรู้ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ศูนย์การศึกษาพิเศษสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ ศูนย์การศึกษาพิเศษมีงบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ตลอดปีงบประมาณ องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการเรียนรู้ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ วัตถุประสงค์การดำเนินการพัฒนามีความเป็นไปได้ ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ การดำเนินการนี้มีขอบเขตเวลาที่แน่นอน องค์ประกอบด้านความพร้อมและทรัพยากรการดำเนินงาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรู้ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ ผู้ปกครองได้รับการฝึกทักษะ มีความรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เอง

2. ปัจจัยด้านกระบวนการปฏิบัติ ระหว่างดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ที่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็น สูงสุดคือ ครูได้ไปประเมินผลพัฒนาการและความก้าวหน้าของนักเรียนร่วมกับผู้ปกครอง รองลงมาคือ ครูได้ออกติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้หลากหลายวิธีอย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยด้านผลผลิตของการดำเนินงาน พัฒนาการเรียนรู้ที่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ นักเรียนมีความมั่นใจและใช้ชีวิตแบบพึ่งตนเองได้ รองลงมาคือ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการพัฒนา ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการพัฒนานักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ว่า เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ที่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ทางผู้วิจัยได้ประเมินจากความคิดเห็นของ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษโดยครอบครัวและชุมชน ในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผลการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยพื้นฐานทางสภาวะแวดล้อมการดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาตามองค์ประกอบได้ ดังนี้

1.1 ด้านความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่สะดวกในการรับ-ส่งนักเรียน ไปเรียนร่วมคนอื่นที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือสถานศึกษาที่จัดให้ได้ จึงมีความพร้อมประสงค์ในการจัด สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่บ้านเอง และสามารถร่วมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ได้ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการเป็นไปตามแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementatation Plan: IIP) สมพร หวานเสร็จ (2554) การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา โดยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้ปกครองและบุคลากรที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กบกพร่อง ทางสติปัญญาตามกระบวนการทุกขั้นตอน จึงส่งผลต่อพัฒนาการในทุกด้านให้ดีขึ้น

1.2 ด้านความเป็นไปได้ของการดำเนินงาน มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนโยบายของหน่วยเหนือ เร่งรัดให้ศูนย์การศึกษาพิเศษสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมพัฒนา การเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยมุ่งเน้นการสร้างความสะดวกภาคทางการศึกษา มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และสนับสนุนผู้ปกครองให้สามารถจัดกิจกรรมพัฒนา การเรียนรู้ได้เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือ พบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลือ อื่นใดทางการศึกษาและโดยเลือกบริการรูปแบบการศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคล จึงส่งผลให้ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว มีความ มั่นใจในกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง Gordon, Clarice Barrett. (1998) การ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองของในด้านการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบเกี่ยวกับวิธีการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับลูกของเขาเอง กับครูเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จึงมีประสิทธิผล มากที่สุด และมีผลเสียน้อย ตามกำหนดเวลาภายใต้งบประมาณ และทรัพยากรที่ได้รับจัดสรร

1.3 ด้านวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่า การดำเนินงานมีเป้าหมายให้นักเรียนพิการหรือ นักเรียนที่มี

ความต้องการจำเป็นพิเศษ มีพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ได้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ วัตถุประสงค์ที่มีความเป็นไปได้ เขาดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่ผ่านมายังคลุมเครือ และมักเสนอในรูปแบบซึ่งแสดงถึงวิถีทางที่นำไปสู่เป้าหมายมากกว่าเป็นตัวเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง เช่น การใช้คำว่าศึกษาช่วยเหลือ ปรับปรุง กระตุ้น สนับสนุน ร่วมมือหรือให้แนวทาง เป็นต้น การเขียนวัตถุประสงค์จึงควรให้เป็นการแสดงถึงเป้าหมายที่ต้องการ

1.4 ด้านความพร้อมและทรัพยากรของการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองมีความพร้อมเกี่ยวกับสถานที่ฝึกและพัฒนานักเรียนพิการ มีสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของนักเรียน และผู้ปกครองได้รับการฝึกทักษะ มีความรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เอง แต่ยังมีประเด็นที่สำคัญและมีส่วนทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์คือ ผู้ปกครองไม่พัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถในการผลิตสื่อจากวัสดุที่มีในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ใช้เอง Gordon, Clarice Barrett. (1998) ผู้ปกครองควรให้ความสนใจติดต่อสื่อสารและเข้าร่วมกิจกรรมแนะนำ เพื่อปรึกษาครู หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแผนการจัดการศึกษาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ควรมีจำนวนครูที่ไปให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดสื่อและอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้เพียงพอ

2. ปัจจัยด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ที่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชน ในจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ ได้มีการสำรวจนักเรียนพิการ หรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในพื้นที่บริการเป็นระยะ ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ และครูได้ออกติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อแนะนำให้คำปรึกษา และดำเนินการพัฒนาแก้ไขกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ และนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เอนก ไชยวงศ์ (2555) ได้ศึกษาผลพัฒนาการเด็กพิการตามโครงการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิการ โดยครอบครัวและชุมชน (โครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู) ปีงบประมาณ 2553-2554 ข้อค้นพบคือ ผู้ปกครองเมื่อได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ไปพัฒนากับลูกพิการ ผลพัฒนาเด็กพิการมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ นอกจากนั้นการนิเทศ กำกับติดตามและให้การช่วยเหลือเด็กพิการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กพิการเป็นอย่างดี อาจเป็นเพราะเด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี โดยผู้ปกครองมีความรู้ในการช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนดูแลลูกพิการ จึงส่งผลต่อพัฒนาการในทุกด้าน

3. ด้านผลผลิตของการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมีพัฒนาการทักษะร่างกาย ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) หรือแผนบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan: IFSP) ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่าง ถูกวิธี โดยผู้ปกครอง ซึ่งมีความรู้ในการช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนดูแลลูกพิการ จึงส่งผลต่อพัฒนาการที่ดีในทุกด้าน La Shawn A.V. Gray (2011) ผู้ปกครองที่เข้าร่วมจัดทำแผน การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลมีความพึงพอใจสูงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพิการของตนเอง ซึ่ง อาจเป็นเพราะผู้ปกครองคือบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กพิการมากที่สุด เมื่อได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การช่วยเหลือ จึงมองเห็นแนวทางที่ชัดเจนในการที่จะพัฒนาลูกพิการ มองเห็นสื่อที่จะนำมาพัฒนา และ ช่วยเหลือ และสามารถกำกับติดตามผลพัฒนาการนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด จนส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการดีขึ้น ตามลำดับ

2. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 ที่กำหนดไว้ว่า เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาจาก แบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสนับสนุนการจัดการศึกษานักเรียน ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วยปัจจัยผู้นำ และคนในชุมชน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและการได้รับการสนับสนุน ปัจจัยด้านคุณสมบัติและความสามารถ ของครู ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ปัจจัยด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ปัจจัยด้าน โครงสร้างการบริหารและการสร้างเครือข่าย เป็นต้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า หากต้องการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ควรให้การส่งเสริม ผู้ปกครองให้สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง มีความสามารถ ทักษะ และความรู้การพัฒนานักเรียนตามแผน IEP และแผน IFSP ส่วนการเพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถของครอบครัวในการพัฒนานักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำและคนในชุมชน ในด้านทรัพยากร อาคารสถานที่ สิ่งสนับสนุนอื่นๆ ตามสภาพความต้องการจำเป็นของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ผู้ปกครองควรให้ความสนใจในการฝึกทักษะให้มีความสามารถจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ต่อไป
2. ศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดงบประมาณสนับสนุนผู้ปกครองให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ตลอดปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพ
3. ครูที่เลี้ยงประจำอำเภอควรไปติดตามช่วยเหลือ ให้คำแนะนำผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้ครอบคลุมทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารายกรณี เพื่อศึกษาพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากนักเรียนจะมีลักษณะความบกพร่องทางร่างกายแตกต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือการวิจัยเพื่อพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- นภดล ธูลีจันทร์. (2552). รายงานผลการบริหารงานให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กออทิสติกของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเลย, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- สมพร หวานเสรีจ. (2555). การพัฒนาหลักสูตรอบรมผู้ปกครองเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2551). แนวทางปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อเนก ไชยวงษ์. (2555). การศึกษาผลพัฒนาการเด็กพิการตามโครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน. แม่ฮ่องสอน: ผู้แต่ง
- Brittingham, Kenneth Vernon. (1998). *The Characterization of Successful School Family and Communication Partnerships*, Dissertation Abstracts International. 59(5): 1406–A; November.
- Gordon, Clarice Barrett. (1998). *Parent Participation in Elementary Special Education for Children with Emotional and Behavior Problem*, Simmons College School of Social Work. 59(1): Abstrac; July.
- LaShawn A. v. Gray. (2011). *Progress Report for the Period July 1 through December 31*.

